

İnci

Flaca

GARİPÇİLER

GARİP HAREKETİ

- *1941 yılında Orhan Veli, Oktay Rıfat, Melih Cevdet "Garip" adlı ortak bir kitap yayınlamıştır.*
- *Kitaplarına seçtikleri isim ve "Bu kitap, sizi alışılmış şeylerden şüpheye davet edecektir." ifadesi, gelenekten ve yerleşik şiirden kopuşlarını ifade eder.*
- *Şiirle ilgili görüşlerini Orhan Veli'nin "Garip" adlı kitaplarına yazdığı ön sözde açıklamıştır.*

GÖRÜŞ VE ÖZELLİKLERİ

- *"Mısracı zihniyete" karşı oldukları için ölçü ve uyağı reddetmişlerdir.*
- *Hece ölçüsünü de aruz ölçüsünü de gereksiz bulmuşlardır.*
- *Onlara göre her türlü söz ve anlam sanatı bırakılmalıdır.*

- Orhan Veli'nin "Kitabe-i Seng-i Mezar" şiiri sanatlı söyleyişin dışlandığı önemli şiirlerindedir.
- "Şiir halka seslenmelidir" anlayışıyla sokağa ve günlük yaşamdaki her şeyi şiire aktarırlar.
- Garip'in ön sözü "Şiir yani söz söyleme sanatı" diye başlar. Şiir için ayrı özel bir şiir dilini reddederler.
- Onlara göre, şiir dilinde şairanelikten kaçınılarak dildeki her kelimeye yer verilmelidir.
- "Basitlik, sadelik, aleladelik" ilkesini benimsemişlerdir.
- Eskiye ait her şeyin karşısında durmuşlardır. Onlara göre, şiir bütün geleneklerden uzaklaşmalıdır.
- Şiirde anlaşılma dışlanır ve anlam, şiirin en önemli niteliği olarak öne çıkarılmıştır.
- Kişiler dünyasını sıradan insanlar veya küçük insan tipini oluşturur.
- Gerçeküstüculük ve Dadaizm akımından etkilenmiştir.

- *Şiirin müzik, resim gibi sanatlarla ilişkisine karşı çıkmışlardır.*
- *Şiirlerinde ironiye yer vererek toplumsal eleştiri yapmışlardır.*
- *Nükte ve tekerlemelere yer vermişler, tekerleme tarzını şiirlerinin dokusuna sindirmişlerdir.*
- *“Şiir duyguya değil, akla seslenmelidir.” görüşünü benimsediler.*
- *Siyaset dışı kalmışlardır. Onlara göre şiir dinî öğreti ve ideoloji emrinde veya bunları aşılama bir araç olarak kullanılmamalıdır.*
- *Şiirde çocukluk ve ona dönüş arzusu belirgindir. “Yaşama sevinci”ni dile getirmişlerdir.*
- *Şiirde parça ve mısra güzelliğinden daha çok bütün güzelliği önemsenmesi gerektiğini savunmuşlardır.*
- *Şiirde şekil şiirin bizzat kendisidir görüşünü savunmuşlardır.*

ORHAN VELİ KANIK (1914 – 1950)

- 1936 yılından itibaren Varlık dergisinde yayımlanan şiirlerinde Mehmet Ali Sel, bazı çevirilerinde Adil Hanlı takma adlarını kullanmıştır.
- Cumhuriyet devri Türk şiirinde Garip akımının lideri olarak tanınmış ve edebiyat tarihlerine geçmiştir.
- Şiir sanatına ait klasik biçimlerin dışına çıkarak modern Türk şiirinin olanaklarını genişletmiştir.
- Her türlü sözcüğün şiire girebileceğini göstermiş, gündelik dili kullanmıştır. Sokağı şiire taşımıştır. Şiiri bütünüyle toplumun emrine vermiş, bireyciliğe karşı çıkmıştır.
- Şiirlerinde sıradan insanları, insanın basit ama sevgi dolu yaşamını, aşklarını, acılarını, kaygılarını işlemiştir.
- Çocukluğa özlem, doğa, deniz, İstanbul sevgisi, kaldırımlar, balıklar onun şiirlerindeki konulardır.
- Şiirlerinde derin bir “ironi” vardır. Espri ve nükteye yer vermiştir.

- 1949'dan ölümüne kadar -1950'ye kadar- "Yaprak" adlı iki sayfalık (tek yaprak) dergiyi çıkarmıştır. 27 sayı çıkarmıştır. Orhan Veli'nin ölümü üzerine arkadaşları "Son Yaprak" adlı özel sayıyı çıkarmıştır.
- 1949'da Nasrettin Hoca'nın birçok fıkrasını "Nasrettin Hoca Hikâyeleri" adıyla manzum biçime getirmiştir.
- 1948'de La Fontaine'nin birçok fablını "La Fontaine Masalları" adıyla manzum biçime çevirmiştir.
- Şiirleri ölümünden sonra "Orhan Veli – Bütün Şiirleri" adıyla yayımlanmıştır.
- Duygudan çok akla yaslanan Garip tarzı şiirleri:
Tahattur, Altın Dişlim, Vatan İçin, Kitabe-i Seng-i Mezar, İstanbul Türküsü
- Duygu ve doğa şiirleri:
Denizi Özleyenler İçin, Anlatamıyorum, İstanbul'u Dinliyorum, Vazgeçemediğim
- Toplumsal şiirleri:
Altındağ

ESERLERİ

➤ Şiir:

Garip (Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le beraber) Yenisi, Vazgeçemediğim, Karşı, Destan Gibi

➤ Düzyazı:

Denize Doğru, Bindiğimiz Dal, Edebiyat Dünyamız, Sanat ve Edebiyat Dünyamız

MELİH CEVDET ANDAY (1915 – 2002)

- *M.C. Anday ve M.C.A. İmzalarını ve H.Mecdi Velet, Murat Tek, Yaşar Tellidere takma adlarını kullanmıştır.*
- *15 Kasım 1936'da Varlık dergisinde yayımlanan "Ukde" adlı şiiriyle şairliğe adımını atmıştır.*
- *1946'dan sonra sanatını romantik öğelerden kurtararak sosyal temellere dayandırmıştır.*
- *1950'den sonra yazdığı şiirlerde imge ve simgeler değer kazanmaktadır.*
- *Şiirlerinde duygudan çok düşünce ön plandadır.*
- *Yunan mitolojisinden geniş alıntılarla, çağdaş ilimlerin formülleriyle şiirini duygudan alabildiğine uzaklaştırmıştır.*

- *Son şiirlerinde vecizeler (özdeyişler) söylemiş, nüktelerden ibaret, çarpıcı, kısa dizeler yazmıştır.*
- *Melih Cevdet için önemli olan, üslûp değil, içerik, daha doğrusu 'maksat' veya 'ideoloji'dir. O'na göre, "şiir, bilinen sözcüklerle bilinmedik sözler kurmaktır..." "...şiir, bilinmeyen bir dünyanın söylemidir."*
- *Garip'ten Yan yana'ya uzanan 1941/1956-1960 dönemini kapsayan yaklaşık 20 yıllık süreye yayılan Garip ve Toplumcu Şiir Dönemi.*
- *Kolları Bağlı Odysseus'tan Güneşte'ye uzanan 1963-1989 dönemini kapsayan 26 yıllık süreye yayılan Düşünsel ve Tarihsel / Söylensel Şiir Dönemi. 1963'te yayımladığı "Kolları Bağlı Odysseus"la birlikte betimlemelere ve imgelere geniş yer veren diliyle Garipçiler'den uzaklaşır. Anlamsal soyutlamalara yer vermiş, uzak çağrışımlı sözcüklere dayalı tamlamalar kurmuştur.*

ESERLERİ

➤ Şiir:

Garip (Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le beraber), Rahatı Kaçan Ağaç, Telgrafhane, Yan Yana, Tanıdık Dünya, Yağmurun Altında, Kolları Bağlı Odysseus, Göçebe Denizin Üstünde, Teknenin Ölümü, Sözcükler, Ölümsüzlük Ardında Gilgamiş, Güneşte

➤ Roman:

Gizli Emir, İsa'nın Güncesi, Aylaklar, Meryem Gibi, Razîye, Yağmurlu Sokak.

➤ Oyun:

İçerdekiler, Ölümsüzler, Dört Oyun (Yarın Başka Koruda, Dikkat Köpek Var, Ölüler Konuşmak İster, Müfettişler), Mikadonun çöpleri

➤ Deneme:

Doğu-Batı, Konuşarak, Paris Yazıları, Maddecilik ve Ülkücülük, Yiten Söz, İmge Ormanları, Gelişen Tiyatro, Yeni Tanrılar, Sosyalist Bir Dünya, Dilimiz Üstüne Konuşmalar, Geleceği Yaşamak, Geçmişin Geleceği

➤ Gezi:

Sovyet Rusya, Azerbaycan, Özbekistan, Bulgaristan, Macaristan

OKTAY RİFAT HOROZCU (1914 - 1984)

- TDK'nın ilk başkanı, şair Samih Rifat'ın oğludur.
- Varlık dergisinde 1936 yılında çıkan şiirleriyle şairliğe adımını atan Oktay Rifat Horazcu, ilk şiirlerinde geleneksel şiirin biçim özelliklerine yer vermiş, hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır.
- 1941'de ortaklaşa yayımladıkları Garip kitabıyla yeni şiirin öncüleri arasına girmiştir.
- Garip dönemi şiirlerinde kentte yaşayan sıradan insanların günlük yaşamlarını, lirik ögelerden uzak bir biçimde dile getirmiştir.
- Garip akımından sonra batıdan gelen "gerçeküstücülük" ve "soyutçuluk" akımlarının etkisi ile bir çeşit kelime oyunculuğu adı verilebilecek bir tarzda eserler kaleme almıştır.
- "Perçemli Sokak" adlı yapıtıyla İkinci Yeni akımına ve imgeci şiire yönelmiş, kendisini İkinci Yeni 'nin öncüsü saymıştır, ancak bu iddiası taraftar bulamamıştır.
- Oktay Rifat, şiirlerinde daima bir değişim içindedir.

ESERLERİ

➤ Şiir:

Garip (Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le beraber), Güzelleme, Yaşayıp Ölmek, Kargayla Tilki, Çobanlı Şiirler, İkilik, Elifli, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler, Dilsiz ve Çıplak, Âşık Merdiveni, Perçemli Sokak, Aşağı Yukarı, Elleri Var Özgürlüğün, Denize Doğru Konuşma, Koca Bir Yaz, Bir Cigara İçimi

➤ Roman:

Bay Lear, Dana Burnu, Bir Kadının Penceresinden

➤ Tiyatro:

Oyun İçinde Oyun, Atlar ve Filler, Yağmur Sıkıntısı, Çil Horoz, Zabit Fatma'nın Kuzusu

➤ Deneme:

Şiir konuşması